

VANAGAS VYTAUTAS

Gimė 1930 09 26 Gudiškiuose Rokiškio rajone,
mirė 2017 09 11 Vilniuje

Literatūros istorikas, tekstologas

Mokėsi 1939–1943 m. Minčiūnų pradžios mokykloje, 1943–1944 m. Duokiškio pradžios mokyklos šeštajame skyriuje, nuo 1944 m. Svėdasų progimnazijoje, 1951 m. baigė Svėdasų vidurinę mokyklą. Studijavo 1952–1957 m. Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultete, įgijo filologo ir vidurinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo kvalifikaciją. 1967 m. Vilniaus universitete už mokslinį darbą "Antanas Strazdas" suteiktas filologijos mokslų kandidato laipsnis. 1993 m. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute bei Kauno Vytauto Didžiojo universitete apgynė mokslinį darbą "Dionizas Poška", suteiktas habilituoto humanitarinių mokslų daktaro vardas.

Dirbo 1951–1952 m. kolūkyje laukininkystės darbininku, brigadininku, 1957–1989 m. dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute: 1957 m. Literatūros sektoriaus vyresnysis laborantas, 1957–1980 m. Ikitarybinės literatūros skyriaus jaunesnysis mokslinis bendradarbis, 1980–1988 m. šio skyriaus vyresnysis mokslinis bendradarbis, 1988–1990 m. tekstologijos grupės vadovas. 1990–2003 m. buvo Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Tekstologijos skyriaus vadovas, 2003–2017 m. Tekstologijos skyriaus vyriausiasis mokslo darbuotojas.

Mokslinių interesų sritys buvo lietuvių literatūros istorija (XIX a.) ir tekstologija. 1961–1977 m. tyrinėjo poeto A. Strazdo gyvenimą ir kūrybą, 1994–2017 m. buvo J. Tumo-Vaižganto raštų vyriausiasis redaktorius. Periodinėje spaudoje rašė publicistinius straipsnius, recenzijas. Laisvalaikio domėjosi politika, astronomija, sportu, rašė eilėraščius.

2005 m. paskirta V. Krėvės-Mickevičiaus premija. 2010 m. paskirta Lietuvos mokslo premija humanitarinių mokslų srityje už darbų ciklą "Fundamentinė lietuvių literatūrinė tekstologija ir literatūros klasikos sklaida (1996-2009)".

Parašė monografijas „Antanas Strazdas“ (1968), „Realizmas lietuvių literatūroje“ (1978), „Dionizas Poška“ (1994). Yra „Lietuvių literatūros istorijos“ (t. 3 d. 2, 1965), „Lietuvių literatūros istorijos“ (1977, rusų k.), „Lietuvių literatūros istorijos“ (t. 1, 1979), knygos „Lithuanian Literature“ (1997) vienas autorių, „Lietuvių literatūros enciklopedijos“ (2001) vienas redaktorių. Parengė bibliografinį žinyną „Lietuvių rašytojų sąvada“ (1987, 1996), antologijas „Lietuvių poezija“ (t. 1, 1967), „Lietuvių literatūros kritika“ (su kitais, t. 1, 1971), „Lietuvių pasakėčia“ (1978), M. Valančiaus (su B. Vanagiene, t. 1 (1977), A. Klemento (1972), S. Dagilio (1973), A. Strazdo (1974) raštų rinkinius. Veikalams būdinga faktografiškumas, dėmesys kūrinių visuomeninei ir humanistinei prasmei, analitinis meninės raiškos formų aprašymas.

Straipsniai publikuoti rinkiniuose: „Aleksavičius K. Kikilis laibakojis“ (1971), „Bitelė Baublyje“ (2011), „Ilgūnas G. Vincas Pietaris“ (1987), „Ir aš ją pažinojau...“ (2016), „Išsklaidytos iliuzijos“ (1984), „Jonas Biliūnas“ (2002), „Kristijonas Donelaitis literatūros moksle ir kritikoje“ (1990), „Kudirkos Naumištis“ (1990), „Kupiškio kraštas“ (1997), „Lebedys J. Lituaniškos baruose“ (1972), „Lietuvių literatūros istorija“ (T. 1, 1979), „Literatūra“ (T. 14), „Literatūra ir kalba“ (T. 13, 14), „Literatūros panorama“ (1980, 1983, 1990), „LTSR MA darbai. Serija A“ (1974, 1977, 1982), „Mickevičius A. Ponas Tadas“ (1978), „Motiejus Valančius iš arti ir iš toli“ (2001), „Profesorius Jurgis Lebedys“ (1983), „Savickis J. Novelės“ (1967), „Vaičekauskas M. Motiejaus Valančiaus užrašų ir atsiminimų rankraščiai Lietuvių mokslo draugijoje“ (2009), „Vitkauskienė P., Žukas V. Antanas Strazdas“ (1969), „Žemaitė literatūros moksle ir kritikoje“ (1986), „История литовской литературы“ (1977) ir kt.

Bendradarbiavo spaudoje: „Aitvarai“, „Bibliotekų darbas“, „Komjaunimo tiesa“, „Kultūros barai“, „Literatūra ir menas“, „Lituanistica“, „Metai“, „Mokslas ir gyvenimas“, „Moksleivis“, „Mūsų girios“, „Pergalė“, „Švyturys“, „Tarybinė mokykla“, „Tarybinis mokytojas“, „Tėvynės balsas“, „Tiesa“, „Vakarinės naujienos“ ir kt.

Knygos

Antanas Strazdas / V. Vanagas ; Lietuvos TSR mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas. - Vilnius : Vaga, 1968. - 397, [3] p., [9] iliustr., faks., portr. lap.

Antanas Strazdas : (ryšium su 200-siomis gimimo metinėmis) / Lietuvos TSR politinių ir mokslinių žinių skleidimo draugija ; Vyt. Vanago paruošta metodinė medžiaga. - Vilnius : [s.n.], 1963. - 11 p.

Dionizas Poška : [monografija] / Vytautas Vanagas ; Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas. - Vilnius : Pradai, 1994. - 173, [1] p., [8] iliustr. lap. : iliustr. faks., portr.

Lietuvių rašytojų sąvadas / Vytautas Vanagas ; Lietuvos TSR mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas. - Vilnius : Vaga, 1987. - 471, [1] p.

Lietuvių rašytojų sąvadas / Vytautas Vanagas. - 2-asis patais. ir papild. leid.. - Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1996. - 652, [2] p.

Realizmas lietuvių literatūroje / Vytautas Vanagas ; Lietuvos TSR Mokslų akademija. Lietuvių kalbos ir literatūros institutas. - Vilnius : Vaga, 1978. - 421, [3] p.

"Święci" / W. Wanagas ; [przełożył E. Frolów]. - Wilnius : Państwowe Wydawnictwo Literatury Politycznej i Naukowej, 1963. - 43, [1] p.

„Šventieji“ / V. Vanagas. - Vilnius : Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1961. - 45, [2] p.

Redaktorius, sudarytojas, rengėjas

Dagilis S. Lietuviškas šiuipynys : [eilėraščiai] / Stanislovas Dagilis ; paruošė V. Vanagas. - Vilnius : Vaga, 1973. - 125, [3] p., [1] portr. lap. : faks.

Yra šalis, kur upės teka : iš XIX amžiaus lietuvių poezijos : vyresniam mokykliniam amžiui / sudarė V. Vanagas. - Vilnius : Vaga, 1979. - 131 p.

Klementas A. J. Žemaitiška giesmelė : [eilėraščiai] / Antanas Klementas ; [paruošė V. Vanagas] ; [lenkiškus A. Klemento eilėraščius vertė Alb. Žukauskas]. - Vilnius : Vaga, 1972. - 191, [1] p., [2] iliustr. lap.

Kuzmickas V. Jurgis Zauerveinas : medžiaga bibliografijai / V. Kuzmickas, A. Šešelgis ; [redagavo V. Vanagas]. - Vilnius : [Lietuvių kalbos ir literatūros institutas], 1975. - 204 p., [1] portr. lap. : iliustr..

Lietuvių didaktinė proza / sudarė V. Vanagas ; tekstus parengė B. Vanagienė ; red. kom-ja: K. Korsakas (pirm.) ... [et al.]. - Vilnius : Vaga, 1982. - 436 p., [4] iliustr. lap. : iliustr.

Lietuvių literatūros enciklopedija / [redaktoriai Vytautas Kubilius, Vytautas Rakauskas, Vytautas Vanagas]. - Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001. - 563, [1] p.

Lietuvių literatūros kritika. [T.] 1 : 1547-1917 / [tekstus atrinko, autorių anotacijas ir paaiškinimus parašė V. Vanagas, K. Doveika, L. Gineitis] ; [visus tekstus kalbiniu požiūriu tvarkė ir žodynėlj sudarė J. Petronis]. - 1971. - 769, [2] p., [4] portr. lap.

Lietuvių pasakėčia / paruošė V. Vanagas. - Vilnius : Vaga, 1978. - 250, [2] p., [4] iliustr. lap.

Lietuvių poezija. [T.] 1 : [antologija] / [redakcinė komisija: V. Kubilius ... [et al.]; [sudarė V. Vanagas]. - Vilnius : Vaga, 1967. - 627, [1] p.

Lietuvių rašytojų kalendorius : publicistika, literatūra, fotografija / sudarė V. Vanagas ; nuotraukos R. Rakausko. - Kaunas : Nemunas, 1991.

Literatūra ir kalba. [T.] 21 : Maironis / redakcinė kolegija: K. Doveika, A. Samulionis, V. Vanagas. - 1990. - 765, [2] p., [4] iliustr. lap. : faks.

Literatūros terminų žodynas : [lietuvių-rusų kalbų] / Lietuvos TSR mokslų akademija. Lietuvių kalbos ir literatūros institutas ; [sudarė J. Petronis, V. Vanagas, A. Zalatorius]. - Vilnius : Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1962. - 80 p.

Lithuanian literature / [Vytautas Kubilius ... [et al.]; Institute of Lithuanian Literature and Folklore ; [translated by Rita Dapkutė and Diana Bartkutė ; translation edited by Violeta Kelertienė]. - Vilnius : Vaga, c1997. - 549 p., [16] iliustr. lap.. - Aut. nurodyti kt. antr. lapo puseje. - Autoriai: Vytautas Kubilius, Algis Samulionis, Albertas Zalatorius, Vytautas Vanagas.

Mikšytė R. Silvestras Valiūnas / Regina Mikšytė ; [redagavo Vytautas Vanagas] ; Lietuvos TSR mokslų akademija. Lietuvių kalbos ir literatūros institutas. - Vilnius : Vaga, 1978. - 239, [1] p., [2] faks. lap.

Strazdas A. *Giesmė apie siratas* : [poezija ir archyviniai raštai] / Antanas Strazdas ; paruošė V. Vanagas. - Vilnius : Vaga, 1974. - 101, [2] p. [3] iliustr. lap.

Tatarė A. *Pamokslai išminties ir teisybės* / Antanas Tatarė ; [redakcinė komisija: J. Lankutis (pirm.) ... [et al.] ; parengė Jonas Pilypaitis ir Birutė Vanagienė ; įvadą ir komentarus parašė Vytautas Vanagas]. - Vilnius : Vaga, 1987. - 524, [1] p.

Vaižgantas. *Laiškai Klimams* / Vaižgantas ; [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas] ; [parengė Petras Klimas jnr.] ; [redagavo Vytautas Vanagas]. - Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1998. - 453, [1] p. : iliustr., faks., portr.

Vaižgantas. *Raštai* / Vaižgantas ; Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas. - Vilnius : Pradai, 1994.
[T.] 19 : *Kritika, 1896-1914* / [parengė Vytautas Vanagas]. - Vilnius, 2008. - 461, [1] p. : portr..
[T.] 20 : *Kritika, 1915-1922* / [parengė Vytautas Vanagas]. - Vilnius, 2009. - 603, [1] p. : portr..
T. 22 : *Varia, 1897-1933* / [parengė Vytautas Vanagas]. - Vilnius, 2011. - 495, [1] p. : iliustr.

Valančius M. *Raštai. T. 1* / Motiejus Valančius ; [redakcinė komisija K. Korsakas (pirm.) ... [et al.] ; [tekstą paruošė B. Vanagienė] ; [įvadas ir paaiškinimai V. Vanago]. - Vilnius : Vaga, 1972. - 597, [2] p., [3] iliustr., faks., portr. lap.

История литовской литературы / В.Ванагас, В. Галинис, Л. Гинейтис и др. ; АН ЛитССР, Ин-т литов. яз. и лит. - Вильнюс : „Vaga“, 1977. - 957 с., с портр.

Словарь русских и литовских сокращений = Rusiškų ir lietuviškų santrumpų žodynas / составители Г. Фейгельсонас, В. Петраускас, Е. Розаускас, В. Ванагас. - Vilnius : Государственное издательство политической и научной литературы, 1960. - 436 p.

Šaltiniai

Aleknavičius B. *Kelionė. Juos sutikau gyvenime*. - Klaipėda, 2011. - P. 34.

Girdzijauskas J. *Lietuvių literatūros vagoje*. - Vilnius, 2006. - P. 646-648.

Kas yra kas Lietuvoje. - Kaunas, 1998. - P. 708

Kas yra kas Lietuvoje. - Kaunas, 2000. - P. 750.

Kas yra kas Lietuvoje. Auksinis tūkstantmečio leidimas. - Kaunas, 2009. - p. 1302.

Kas yra kas Lietuvoje. - Kaunas, 2013. - P. 952.

Lebedys J. *Lituanistikos baruose*. - Vilnius, 1972. - [T.] 2, p. 77-82.

Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. - Vilnius, 1976-1985. - T. 12(1984), p. 64.

Lietuvių enciklopedija. - Vilnius, 1953-1985. -T. 36(1969), p. 518.

Lietuvių literatūros enciklopedija. - Vilnius, 2001. - P. 532.

Lietuvos TSR spauda. T. 3, kn. 1. - Vilnius, 1992. - P. 787.

Mus jungia Rokiškio kraštas. - Vilnius, 2014-. - D. 1, p. 319-320.

Naujokaitis P. *Lietuvių literatūros istorija*. - Chicago, 1973-1976. - T. 4, p. 540-562.

Senosios raštijos profiliai. - Vilnius, 2005. - P. 297-326, 327-396.

Šilbajoris R. *Žodžiai ir prasmė*. - Chicago, 1982. - P. 153-158.

Tarybų Lietuvos enciklopedija. - Vilnius, 1985-1988. - T. 4(1988), p. 446.

Vaičiulaitis A. *Laiškai*. - Vilnius, 2013. - P. 792-793.

Vanagas V. *Lietuvių rašytojų sąvadas*. - Vilnius, 1996. - P. 406.

Visuotinė lietuvių enciklopedija. - Vilnius, 2001-2015. - [T.] 24(2013), p. 641-642.

Akiračiai. - 1980, Nr. 2, p. 6-7; 1988, Nr.5, p. 5, 7-8.

Anykšta. - 2011, kovo 3, p. 2.

Archivum Lithuanicum. - [T.] 19 (2017), p. 399-404.

Auksinė varpa. – 1988, geg. 21.

Biržiečių žodis. – 1988, rugpj. 11.

Colloquia. – [Nr.] 17, p. 167-178.

Darbas. – 1988, vas. 6.

Darbo vėliava. – 1988, bal. 7.

Draugas. Mokslas, menas, literatūra. – 1997, saus. 11.

Gimtasis kraštas. – 1983, geg. 12, p. 2.

Gimtasis žodis. – 1997, Nr. 3, p. 44-46.

Gimtoji kalba. – 1995, Nr. 11, p. 17-18.

Kauno diena. – 1996, gruod. 28, p. 10.

Klaipėda. – 1997, bal. 9, p. 14.

Knygotyra. - T. 56 (2011), p. 301-307..

Knygnešys. – 1990, Nr. 9, p. 4-5.

Kolektyvinis darbas. – 1987, gruod. 22.

Komunistinis žodis. – 1987, gruod. 12.

Kultūros barai. – 2018, Nr. 4, p. 76-80.

Lietuvos aidas. – 1997, saus. 3, p. 13.

Lietuvos rytas. – 1994, rugpj. 5, p. 33.

Literatūra ir menas. - 1969, geg. 17, p. 12; 1974, kovo 16, p. 5; birž. 8, p. 4; 1979, liep. 28, p. 4; 1988, bal. 16, p. 5; 1997, vas. 8, p. 5; birž. 28, p. 15; 2000, rugs. 29, p. 6-7.

Looming. – Tallinn, 1997, No. 7, p. 1005-1006.

Metai. – 1994, Nr. 12, p. 142-144; 1997, Nr. 2, p. 156.

Mokslas ir gyvenimas. – 2011, Nr. 4, (bal.), p. 19.

Mokslas ir technika. – 2011, Nr. 2, p. 13; Nr. 3, p. 2-3.

Naujasis židinys. – 1994, Nr. 11, p. 86-87, 87-89.

Naujos knygos. – 1982, Nr. 8, p. 20-21; 1987, Nr. 7, p. 19.

Pasaulio lietuvis. – 1997, Nr. 2, p. 11-13.

Pergalė. – 1961, Nr. 6, p. 171-175; 1969, Nr. 4, p. 159-162; 1971, Nr. 8, p. 127-135; 1974, Nr. 8, p. 171-174; 1979, Nr. 1, p. 177-179; Nr. 8, p. 174-178; 1980, Nr. 11, p. 184-185; 1983, Nr. 9, p. 167-169; 1988, Nr. 9, p. 171-173.

Prie Nemunėlio. - 2017, Nr. 2 (39), p. 3.

Raudonoji vėliava. – 1988, kovo 3.

Respublika. – 1996, gruod. 27, p. 25; 2010, bal. 10, p. 12.

7 meno dienos. – 1994, rugpj. 5, p. 4.

Svėdasų varpas. – 2017, spalio (Nr. 10), p. 4.

Šiaulių kraštas. – 1997, vas. 13, p. 10.

Šiaulių naujienos. – 1997, saus. 23, p. 3.

Šiaurės Atėnai. – 1997, bal. 5, p. 11.

Švietimo naujovės. – 1997, Nr. 1, p. 38-40.

Švietimo naujienos. Informacinis leidinys. – 2011, Nr. 3 (kovas), p. 6-7.

Tarybinė Klaipėda. – 1987, gruod. 2, p. 4.

Tarp knygų. – 2010, Nr. 7/8 (liepa/rugpjūtis), p. 36-44.

Tiesa. – 1969, kovo 29; 1970, kovo 14.

Ūkininkas. – 1997, Nr. 5, p. 17.

Utenis. – 2011, kovo 16, p. 6.

Varpas. – 1988, Nr. 23, p. 123-125.

Vilnis. – 1988, vas. 4.

Voruta. – 1997, vas. 1-6 (Nr. 5), p. 15.

Вопросы литературы. – 1970, № 8, p. 246-248; 1980, No 5, с. 254-260.

Литва литературная. – 1987, No 11, с. 184.

Советская Литва. – 1987, 2 дек., с. 4.